

Splošna anestezija

Vodič za mlade

Splošna anestezija

Splošna anestezija je poseg, pri katerem anesteziolog uporabi zdravilo (včasih pa tudi anestezijski plin), ki povzroči stanje, podobno globokemu spancu, med katerim ne vidite, ne slišite in ne čutite ničesar. To pomeni, da ste nezavestni in se ne boste zbudili, dokler anestetik ne preneha delovati. Splošna anestezija je bistvena za številne medicinske postopke, vključno z operacijami (kirurškimi posegi) in nekaterimi zdravstvenimi preiskavami.

Ekipa za anestezijo

Anesteziologi so zdravniki, ki so se specializirali za uporabo anestetikov, da bi se osebe počutile udobno in varno med operacijo in/ali preiskavami. Pred posegom se boste skupaj s starši ali skrbniki sestali z anesteziologom. Ta se bo z vami dogovoril o načrtu za izbiro anestetika in lajšanje bolečine po posegu. Z veseljem vam bo odgovoril tudi na morebitna vprašanja. Anesteziologu bodo med operacijo ali preiskavami pomagali tudi drugi člani osebja, npr. sodelavci pri anesteziji, delavci na operacijskem oddelku in medicinske sestre v operacijski dvorani.

Nekaj tednov ali dni pred posegom vas bodo morda povabili tudi na kliniko za predoperativno oceno. Tu vam bo sestra zastavila vprašanja glede vašega zdravstvenega stanja in uredila preiskave, ki jih morda potrebujete. To je še ena priložnost, da lahko zastavite morebitna vprašanja, ki jih imate vi, vaši starši ali skrbniki.

Soglasje

Anesteziolog se bo v sodelovanju z vami in vašimi starši ali skrbniki dogovoril o načrtu vaše nege. Nič se ne bo zgodilo, dokler se o načrtu ne boste razpravljali in se o njem dogovorili. Postavite lahko poljubno število vprašanj, da boste razumeli vse, kar se dogaja, in 'soglašali' (se strinjali) z načrtom. Ko boste zadovoljni s predlaganim načrtom za vašo nego, boste vi ali vaši starši ali skrbniki podpisali dokument o soglasju. Vaši starši ali skrbniki bodo morali privoliti v vašo operacijo, če niste dovolj stari, da bi podpisali obrazec za soglasje. Ko boste starejši, boste lahko te odločitve vse pogosteje sprejemali sami.

V nadaljevanju preberite več o soglasju za otroke in mladostnike:

Anglija: <https://bit.ly/NHS-consent>

Škotska: <https://bit.ly/NHSinform-consent>.

Priprave na prejem anestetika

Vaše zdravje

- Pred anestezijo morate biti čim bolj zdravi. Zdrave spremembe življenjskega sloga pred anestezijo vam bodo pomagale hitreje okrevati.
- Če je mogoče, se v šestih tednih pred operacijo izogibajte sekundarnemu vdihavanju cigaretne dima ali dima, ki nastaja pri vejpanju. Pomembno je tudi, da sami ne kadite in ne vejpate. Če živite z osebo, ki kadi ali vejpa, jo morda prosite, naj med tem časom kadi ali vejpa na prostem. Opustitev ali zmanjšanje kajenja tik pred operacijo lahko skrajša vaš čas bivanja v bolnišnici ter izboljša celjenje ran in delovanje pljuč.
- V dneh in tednih pred operacijo ne smete piti alkohola. Prevelika količina alkohola lahko povzroči nepravilno delovanje jeter ter upočasnjuje celjenje ran in okrevanje.
- Zaradi vaše varnosti mora anesteziolog vedeti, če jemljete kontracepcijske tablete, kakršne koli rekreacijske droge ali prehranska dopolnila.
- Ko vam anesteziolog postavlja vprašanja o kajenju, pitju in jemanju drog, odgovarjajte iskreno. Zavedamo se, da je morda nerodno razpravljati o teh vprašanjih. Če nočete, da bi bili vaši starši ali skrbniki prisotni pri pogovoru, lahko prosite za zaseben pogovor z anesteziologom. Iskreni odgovori vas ne bodo spravili v težave!
- Če vas čaka operacija, razmislite tudi o svojem načinu prehranjevanja in telesni pripravljenosti. Medtem ko čakate na operacijo, se lahko na to pripravite tako, da čim bolj izboljšate svojo telesno kondicijo, da boste po operaciji hitreje okrevali in se vrnili k normalnemu življenju. Več informacij o pripravi na operacijo lahko najdete na naši spletni strani, ki je na voljo v različnih jezikih na naslednjem naslovu: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations#languages.
- Če imate dolgotrajne zdravstvene težave, ki niso pod ustreznim nadzorom, se morate vi ali vaši starši ali skrbniki obrniti na vašega zdravnika ali specialista pred datumom operacije in jim povedati, da vas čaka anestezija. Nato se lahko z zdravnikom pogovorite o tem, kako morate ravnati vi in vaš anesteziolog, da boste med časom, ki ga boste preživeli v bolnišnici, čim bolj varni.
- S seboj v bolnišnico prinesite morebitna zdravila, ki jih redno jemljete. Bolnišnično osebje vam bo povedalo, ali jih morate morda prenehati jemati.
- Če je le mogoče, poiščite informacije o morebitnih alergijah ali družinskih članih, ki so imeli reakcijo na anestetike, da jih potem lahko posredujete svojemu anesteziologu.
- Pri deklicah, starejših od 12 let, ali deklicah, ki imajo že menstruacijo, je običajna praksa, da se opravi test nosečnosti z odvzemom urina. Test je potreben zato, ker lahko celo zgodnja nosečnost vpliva na način delovanja nekaterih anestetikov, zato morajo anesteziologi vedeti zanjo. Nekatera zdravljenja in preiskave lahko tudi škodijo nerojenemu otroku. Zdravniki in medicinske sestre razumejo, da gre lahko za občutljive teme, zato je najvarneje in najbolj pošteno to, da se testirajo vse deklice. Bolnišnično osebje je te teste navajeno opravljati zelo hitro in diskretno.

Več o tem preberite tukaj:

<https://flipbooks.leedsth.nhs.uk/LN005583.pdf>.

Glede hrane in pijače pred anestezijo

- Bolnišnično osebje vam mora dati natančna navodila o tem, koliko časa pred operacijo ne smete jesti in piti.
- Za vašo varnost je pomembno, da ta navodila natančno upoštevate. Če je med anestezijo v želodcu preveč hrane ali tekočine, lahko pride v grlo in preide v pljuča. To lahko povzroči zadušitev ali resno poškodbo pljuč. Ponavadi vas bolnišnično osebje spodbuja, da popijete manjše količine bistre tekočine (običajno vode ali razredčenega soka), kar je varno, dokler se ne približa čas vaše anestezije.

Oblačila

- Oblecite ohlapna in udobna oblačila, ki jih pozneje lahko brez težav operete. Za prihod v bolnišnico ne nosite novih ali dragocenih oblačil.
- Pozanimajte se, ali morate prinesiti pižamo, copate in/ali domačo haljo.
- S sabo prinesite sveža oblačila za odhod domov.
- Morda si boste morali nadeti bolniško haljo.
- Ko greste v operacijsko sobo, ponavadi lahko večino spodnjega perila obdržite na sebi, vključno z modrčkom brez kosti, vendar se posvetujte z medicinsko sestro. Med operacijo ali preiskavami si boste morali morda sleči spodnje perilo.
- Občasno lahko kirurg obrije nekaj dlak s predela, na katerem se izvaja operacija, vendar vam bo to običajno povedal vnaprej.
- Pred operacijo boste morali morda obleči elastične dokolenke. Te pomagajo ohranjati dobro kroženje krvi po vaših nogah in preprečujejo nastanek krvnih strdkov.

Nakit in ličila

- Morebitni nakit in okrasne piercinge po možnosti pustite doma. Če nakita ne morete odstraniti, ga bodo medicinske sestre prekrile s trakom, da preprečijo poškodbo nakita ali vaše kože.
- Ne nosite ličil, umetnih trepalnic in kakršnih koli okraskov na nohtih (umetnih nohtov, geliranih nohtov, akrilnih nohtov, laka za nohte itd). Umetne trepalnice vam lahko poškodujejo oči, ko spite, okraski na nohtih pa lahko preprečijo pravilno delovanje opreme za nadzorovanje. Vse te dodatke bo moralo bolnišnično osebje morda odstraniti, kar bo upočasnilo vaše zdravljenje.

Zapolnitev časa

- Pogosto je prisotnega veliko čakanja.
- S seboj prinesite kaj, s čimer se boste lahko kratkočasili (na primer knjigo, revijo ali mobilni telefon). Ne pozabite na slušalke in polnilnike.
- Ne pozabite, da v tem čakalnem času ni priporočljivo kaditi ali žvečiti žvečilnih gumijev in pozorno upoštevajte navodila za prehranjevanje in pitje.

Prejem anestezije

- Vaš anesteziolog vam bo morda začel anestetik dovajati v sobi poleg operacijske sobe, ki se imenuje soba za anestezijo. Včasih se to lahko zgodi v prostoru, kjer bodo potekale operacija ali preiskave.
- Anesteziolog običajno začne vašo anestezijo tako, da vam da nekaj zdravil skozi kanilo (za več informacij o tem glejte spodaj). Manj pogosto vas bo morda prosil, da vdihnete plin, ki nekoliko diši po flomastrih. Anestezist se bo z vami in z vašimi starši ali skrbniki pogovoril o najprimernejši metodi za vas.
- Dajanje zdravila skozi kanilo je najhitrejši način za anestezijo. Če vdihnete plin, vam bodo, ko boste spali, vstavili kanilo, tako da vam lahko anesteziolog med postopkom dovaja več anestetika, protibolečinskih zdravil ali drugih zdravil in tekočin. Pri kateri koli metodi boste lahko malce omotični ali omamljeni, preden boste zaspali.
- Če želite, lahko vaši starši ali skrbniki ostanejo pri vas, dokler ne zaspate. Po tem vas lahko počakajo v čakalnici ali na oddelku. Druga možnost je, da bo medicinska sestra ostala z vami, dokler anestetik začne delovati.

Kanila

- Kanila je tanka, gibka plastična cevka, ki se vstavi v veno, običajno na hrbtni strani vaše roke.
- Morda vam bodo ponudili kremo za omrtvičenje ali posebno hladno pršilo za zadnji del roke, da zmanjšate nelagodje, ko vam vstavijo kanilo.
- Za vstavljanje kanile uporabimo fino iglo, nato pa iglo takoj odstranimo.
- Ko je kanila na mestu, vam lahko damo zdravila skozi njo brez uporabe igel. Včasih lahko to povzroči malo mraza, mravljinčenje ali rahlo nelagodje.
- Vašo kanilo običajno pustimo na mestu po operaciji, če boste pozneje potrebovali zdravila proti bolečinam, tekočine ali druga zdravila.

Med anestezijo

- Z vami bo ves čas ostal anesteziolog.
- Anesteziolog je ob vas zato, da poskrbi za vašo varnost in vam da dovolj anestetika in sredstva za lajšanje bolečin, da boste spali do konca operacije.
- Anesteziolog vas med celotnim potekom operacije zelo pozorno spremlja (nadzoruje tudi vaš krvni pritisk, srčno frekvenco in dihanje).

Zbujanje po operaciji

- Operacije in preiskave trajajo različno dolgo, toda takoj, ko je operacija končana, vam anesteziolog preneha dajati anestetik. To vam bo omogočilo, da se zbudite približno pet minut pozneje.
- Verjetno se boste zbudili v sobi za okrevanje, vendar se morda ne boste spomnili prvih nekaj minut ali se natančno zavedali, kje ste. Za vas bo skrbel usposobljen član ekipe v operacijski sobi, ponavadi je to medicinska sestra z oddelka.

- Kako se boste počutili po tem, je odvisno od vrste posega in anestezije, ki ste jo prejeli. Včasih vas bo morda bolelo grlo ali pa boste imeli suho grlo, glavobol ali pa boste malce zaspani. Anesteziolog vam bo običajno dal zdravilo, da vam ne bo slabo, vendar se boste bolje počutili tudi, ko boste nekaj pojedli ali popili. Morda vas bo zeblo ali pa se boste tresli. V tem primeru vam bodo ponudili odejo, da se pogrejete.

Lajšanje bolečin

- Pomembno je preprečiti in lajšati bolečino, nekateri ljudje potrebujejo (in nekatere vrste operacij zahtevajo) več lajšanja bolečin kot drugi.
- Bolečino je lažje zdraviti, preden postane prehuda, zato morate za pomoč prositi medicinsko sestro ali anesteziologa, ko se začnete počutiti neprijetno, namesto da čakate, da se stanje poslabša.

Vrnitev na oddelek

- Sprva se lahko počutite zelo utrujeni.
- Če imate težave, obvestite nekoga, da vam lahko pomaga. Morda boste morali pritisniti na gumb za zvočni signal ali prositi svojega starša ali skrbnika, da poišče medicinsko sestro.
- Kako hitro boste lahko spet jedli in pili, je odvisno od vrste posega in zdravil proti bolečinam, ki ste jih prejeli. Vaša medicinska sestra ali anesteziolog vam bo lahko svetoval.
- V bolnišnici boste ostali, dokler bo to nujno za vašo varnost in dobro počutje. Pri mnogih posegih lahko greste domov še isti dan, če ste na splošno zdravi in je poseg preprost.

Tveganja, povezana z anestezijo

Sodobni anestetiki so zelo varni. Obstajajo nekateri pogosti stranski učinki anestetikov ali opreme, ki običajno niso nevarni ali dolgotrajni. Vaš anesteziolog se bo z vami in z vašimi starši ali skrbniki pogovoril o tveganjih, za katere meni, da so relevantna za vas. Več o tveganjih, povezanih z anestezijo, lahko preberete na naši spletni strani, ki je na voljo v različnih jezikih na naslovu: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations#languages

Lokalna in regionalna anestezija

- Včasih imate na voljo možnost, da med posegom ostanete budni. Če ta možnost obstaja, se bo vaš kirurg in/ali anesteziolog o tem pogovoril z vami in vašimi starši ali skrbniki. V tem primeru lahko prejmete injekcije lokalnega anestetika, ki bo omrtvil del telesa, da tam ne boste čutili bolečine.
- Če menite, da bi raje ostali budni, se o tem pogovorite na predhodnem ocenjevanju.

Če želite izvedeti več

- Za več informacij obiščite našo spletno stran, ki je na voljo v različnih jezikih: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations#languages.

Izjava o omejitvi odgovornosti

Trudimo se, da bi bili podatki v tej zloženki točni in aktualni, vendar tega ne zagotavljamo. Ne pričakujemo, da bodo te splošne informacije odgovorile na vsa vprašanja, ki bi jih lahko imeli, ali da bi obravnavali vsa področja, ki bi se vam zdela pomembna. O izbiri ali morebitnih težavah, se posvetujte s svojim zdravniškim osebjem, pri tem pa naj vam ta navodila služijo kot vodilo. Zloženska se ne sme obravnavati kot zdravniški nasvet. Ne sme se uporabljati za komercialne ali poslovne namene. Za celotno izjavo o omejitvi odgovornosti kliknite tukaj (www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/slovenian).

Vse prevode je zagotovila prevajalska skupnost Translators without Borders (Prevajalci brez meja). Kakovost teh prevodov je preverjena, kljub temu pa obstaja nevarnost netočnosti in napačne interpretacije nekaterih informacij.

Zaupajte nam svoje mnenje

Predlogi za izboljšanje tega letaka so dobrodošli.

Če imate kakršne koli pripombe, nam jih lahko pošljete na:
patientinformation@rcoa.ac.uk

Royal College of Anaesthetists

Churchill House, 35 Red Lion Square, London WC1R 4SG
020 7092 1500

www.rcoa.ac.uk

Četrta izdaja, oktober 2024

Ta brošura bo pregledana v treh letih od datuma objave.

© 2024 Royal College of Anaesthetists and Association of Paediatric Anaesthetists of Great Britain and Ireland

Ta brošura se lahko kopira za pripravo informacijskega gradiva za paciente. Pri tem navedite ta izvorni vir. Če želite del tega letaka uporabiti v drugi publikaciji, morate poskrbeti za ustrezno potrdilo in odstraniti logotipe, blagovno znamko in slike. Za več informacij se obrnite na nas.